

עדכון לקוחות: הממשלה מקדמת את הגברת התחרות בענף התיווך לביטוח ולחיסכון הפנסיוני

עדכוני לקוחות

הממשלה מקדמת את הגברת התחרות בענף התיווך לביטוח ולחיסכון הפנסיוני

במסגרת טיוטת הצעות החלטה לממשלה בדבר שינויים מבניים שיעלו לדיון במסגרת הדיונים על התכנית הכלכלית לשנים 2023 ו-2024 ("טיטות חוק ההסדרים"), מוצעים מספר תיקונים אשר יגבירו את התחרות והשקיפות בענף התיווך לביטוח ולחיסכון פנסיוני ובכלל זה, הוספת האפשרות לבנק בעל היקף פעילות קטן לשלוח בתאגיד העוסק בביטוח כללי, מניעת אפליה של יועצים פנסיונים ע"י הגופים המוסדיים, וצמצום הטיית דמי התיווך המשולמים למתווכים ע"י הגופים המוסדיים אשר מצמצמים את התחרות.

בסקירה זו נביא את עיקרי טיוטת חוק ההסדרים ואת הנימוקים למהלכים אלו.

1. הגברת התחרות בענף התיווך לביטוח ולחיסכון הפנסיוני – הוספת האפשרות לבנק בעל היקף פעילות קטן לשלוח בתאגיד יחיד העוסק בביטוח כללי.

- בהתאם לחוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א – 1981, רשאי בנק לשלוח בתאגיד ביטוח שעיסוקו היחיד בביטוח חיים ללווים או בביטוח דירות מגורים, הנעשים אגב מתן הלוואות לדיוור של לקוחות הבנק, או של תאגיד אחר השולט בבנק או הנשלט על-ידיו.

בהתאם לתיקון המוצע לחוק הבנקאות רישוי, יתאפשר לבנק בעל היקף פעילות צר (בבנק ששווי נכסיו נמוך מ-10% משווי הנכסים של כלל הבנקים ובלבד שלא יפחת מ-5%), לשלוח בתאגיד יחיד העוסק בביטוח כללי.

שינוי זה יאפשר לבנק בעל היקף פעילות צר להרחיב את עסקיו גם לתחום הביטוח הכללי.

בדברי ההסבר צויין כי נכון לשנת 2021, היקפי הנכסים של הבנקים הגדולים עדיין גדולים משמעותית בהשוואה להיקף הנכסים המנוהלים על ידי הגופים המוסדיים, כאשר סך הנכסים של שני הבנקים הגדולים בישראל עומד על כ- 1,300 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת סך נכסים של כ- 350 מיליארד שקלים חדשים שמנוהלים על ידי שני הגופים המוסדיים הגדולים בישראל. יתרה מזאת, המערכת הבנקאית עצמה עדיין מאופיינת בריכוזיות גבוהה, כאשר נכון לשנת 2020, שני הבנקים הגדולים בשוק מחזיקים יחד נתח שוק של 56% ומדד ה-HHI עומד על 0.22 – מספר גבוה בהשוואה בין-לאומית.

2. הגברת התחרות של יועצים פנסיונים בתחום היעוץ הפנסיוני

בענף הפנסיוני פועלים שלושה בעלי רישיון שונים המתווכים בין החוסך לבין מוצרי החסכון השונים - משווק פנסיוני, סוכן ביטוח פנסיוני ויועץ פנסיוני. בעוד השניים הראשונים הינם בעלי זיקה ורשאים לקבל תגמול שונה מהגוף המוסדי,

יועץ פנסיוני רשאי רק לתת יעוץ אובייקטיבי למוצרים להם אין לו זיקה והוא מוגבל בעמלות ההפצה שהוא רשאי לקבל מהגופים המוסדיים.

על אף היתרונות הרבים הגלומים ביעוץ אובייקטיבי לציבור החוסכים, נכון להיום נתח פעילותם של היועצים הפנסיונים בשוק התיווך הפנסיוני קטן באופן משמעותי מחלקם של המתווכים האחרים ובראשם סוכני הביטוח. כך, סקר שבוצע לבקשת משרד האוצר מצא כי 74% מן החוסכים רכשו מוצרי חיסכון פנסיוני דרך סוכן ביטוח פנסיוני וכי רק שליש מן המשיבים ידעו כי קיים הבדל בין סוכן ביטוח פנסיוני ליועץ פנסיוני. נתחי השליטה של סוכני הביטוח הפנסיוני בשוק התיווך הפנסיוני נובעים, בין היתר, מן ההעדפה המובנית של גופים מוסדיים לשווק את מוצריהם באמצעות סוכני ביטוח, היות שביכולתם להשפיע על תמריציהם באמצעות תשלום עמלות משתנות. זאת, בניגוד ליועצים הפנסיונים אשר אינם יכולים ליעץ ביחס למוצרים שיש להם זיקה אליהם וכן מוגבלים בעמלות ההפצה שהם יכולים לקבל מן הגופים המוסדיים.

לאור זאת, ובמטרה להנגיש ייעוץ פנסיוני אובייקטיבי לציבור החוסכים, מוצע לתקן את חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (יעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), כך **שגוף מוסדי לא יסרב סירוב בלתי סביר להתקשר בהסכם הפצה עם יועץ פנסיוני, ואם סירב, יהיה עליו לנמק את הטעמים לסירוב בכתב. עוד, גוף מוסדי לא יהיה רשאי להפלות בשירותים הניתנים על ידיו בין בעלי רישיון איתם התקשר.**

3. צמצום הטיית תגמול למתווכים

התגמול לסוכנים בענפי הביטוח והחיסכון הפנסיוני משולם בידי הגופים המוסדיים בגין מכירת מוצריהם ונחלק לשני רכיבים עיקריים: תשלומי עמלות ותמריצים שווי כסף נוספים דוגמת פרסים או טיסות לחו"ל. כאשר בפוליסות לטווח ארוך דוגמת מוצרי חיסכון, ביטוחי חיים ובריאות מבחינים בין שני סוגי עמלות: עמלות נפרעים המשולמות מדי חודש לכל אורך חיי המוצר ועמלת היקף המהווה תשלום חד פעמי גדול במעמד מכירת הפוליסה. עמלות אלה משולמות כשיעור מהפוליסה או מסך הנכסים המנוהלים במוצרי חיסכון. גובה העמלות והתמהיל ביניהם משתנה בין מוצרים וגופים מוסדיים שונים ובהתאם לחוזה ההתקשרות בין הגוף המוסדי לסוכן הספציפי. עם זאת, מנתוני רשות שוק ההון עולה כי כ- 70% מהעמלות המשולמות בידי הגופים המוסדיים הם עמלות היקף, המתמרצות מכירה ומעבר תכופ בין מוצרים.

לאור זאת מוצע לתקן את חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) ואת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) כך **שגוף מוסדי, כהגדרתו בחוק הפיקוח על הביטוח, לרבות גופים מוסדיים קשורים, ישלם דמי עמלות זהים, במונחים נומינאליים, בעבור כל קבוצת מוצרים תחליפיים, כפי שאלו יוגדרו בידי הממונה על רשות שוק ההון.**

כמו כן על מנת לצמצם את הטיית המכירה, המובילה לתנודתיות עודפת בשוק וניהול לא יעיל של כספי החיסכון, הפנסיה והביטוח באופן שעלול לפגוע בטובת הלקוח מוצע, באמצעות תקנות שיתקין שר האוצר, **לייצר מנגנון של קיזוז עמלת ההיקף במקרה של העברה תכופה ממוצר למוצר. במסגרת ההצעה, במעמד המכירה יתוגמל הסוכן בעמלת היקף – אולם ככל שהמבוטח יעזוב את המוצר בשש השנים הראשונות לאחר מכירתו יהיה על הסוכן להשיב לגוף המוסדי את החלק היחסי של עמלת ההיקף.**

צוות הרגולציה הפיננסית במשרדנו ממשיך לעקוב מקרוב אחרי התקדמות הצעות החקיקה.

לקוחות המעוניינים להתייעץ בנוגע למשמעות טיוטת חוק ההסדרים והאפשרות להתמודד עם הצעה זו מוזמנים לפנות לצוות הרגולציה הפיננסית ולשותפים אלית אלקון ועדו מלין

אנשי קשר



עדו מלין
שותף



אלית אלקון
שותפה